

EKSKLUZIVNO

SENZACIONALNO OTKRIĆE SLIKE
ČUVENOG NAUČNIKA

Nemci pronašli "plavog" Teslu

Kneginja šetala lava

Slikarka i kneginja Vilma Ljvov Parlagi (1863-1923) rođena je u Hajdukenu u Mađarskoj, a posle studija u više evropskih metropola preselila se u Njujork. Kao afirmisana slikarka volela je glamurozan život, pa je u jednom njujorškom hotelu iznajmila 14 soba. Imala je sekretara, ličnog lekara, telohranitelje i posluhu koju je dovela iz Beča. Iz Evrope je donela kraljevske persijske tepihe, stolicu nemačkog cara, tigrova krzna i nekoliko vrednih evropskih umetnina. Jela su joj posluživana na zlatnim tacnama, a u šetnju Centralnim parkom redovno je izlazila sa svojim kućnim ljubimcem - lavom. Titulu kneginje dobio je 1899. venčanjem sa ruskim knezom Evgenijem Ljvovom. Umrta je 1924. u Njujorku u svojoj kući.

Od stalnog
dopisnika
HANOVER
Ranko Lukić

Genijalni srpski naučnik Nikola Tesla (1856-1943) ili, kako Nemci vole da kažu, "čovek koji je osvetlio svet", bio je po mnogo čemu neobičan, pa i po tome što je samo jednom pozirao za portret. Povodom njegovog 60. rođendana

1916. nastala je slika u ulju poznata pod nazivom "Plavi portret", koji je ovih dana u Nemačkoj izazvao ogromnu senzaciju.

Naime, ova slika kojoj se svaki trag gubi u Njujorku 1924. ovih dana je "izronila" u Huzumu na obali Severnog mora u Nemačkoj. Nisu je pronašli ni moreplovci, ni ronionci u utrobi nekog davno potonulog broda, već stručnjaci-kustosi, koji su čuveni portret pronašli u arhivi muzeja Nisenhaus u Huzumu. Nema pouzdanih podataka o tome kako je američka slikarka i kneginja Vilma Ljvov Parlagi (1863-1923) privolela ovog velikana da joj pozira, ali postoje pretpostavke da se čuvena umetnica za Teslu "zakačila" u vreme kada se Amerika spremala za ulazak u Prvi svetski rat. Tesli se nije dopalo osvetljenje u ateljeu i sam je načinio aranžman svetiljki čija je svetlost filtrirana kroz plavo staklo. Zbog tog izuma portret je nazvan "ikonom slikarstva i tehnike", a američki mediji su ga

"PLAVI
PORTRET":
Original
u Nemačkoj

Sudbina jedinog portreta za koji je srpski velikan pozirao bila je nepoznata 85 godina, a ovih dana delo slavne slikarke Vilme Ljvov Parlagi "izronilo" na svetlo dana u gradiću Huzum

nazvali "veštačkim suncem". Original portreta nestao je 1924, a od tada je u opticaju bila crno-bela fotografija ove slike. Povodom 150. godišnjice rođenja ovog genija, fotografija portreta je prefarbana u plavo.

Šta se, u stvari, događalo sa "Plavim portretom" tokom ovih 85 godina? Glamurozna sli-

karka Vilma Ljvov-Parlagi portret je zadržala u svojoj zbirci, a posle njene smrti na aukciji ga je kupio Ludvig Nisan, biznismen nemačkog porekla. Ovaj bogataš je pomogao slikarki da izgradi kuću, pa je rođeno i prijateljstvo koje će, u stvari, bitno uticati da veći deo njenog nasleđa na licitaciji 1924. svoje mesto dobije u Nisanovoj kolekciji, pa tako i "Plavi portret". Međutim, sudbina

je htela da Nisan umre te iste godine posle aukcije, a ovoj slici se posle njegove smrti gubi trag i od tada se smatra nestalom.

Tek 1937. kada je u nemačkom gradiću Huzumu u okviru Nordfriziše muzeja izgrađena Nisanova kuća znalo se da kolekciji pripada i "Plavi portret", ali bez velikog odjeka jer je istorijat slike bio nepoznat i neinteresantan. Kada je nemački mu-

"PLAVI PORTRET" OBNOVLJEN:
Sliku restaurirala Suzane Gerlah

zej 1980. izdao katalog, ova slika je pod brojem B 1169 zavedena kao "Gospodinov portret". Sećanje na velikog naučnika očigledno je izbledele, pa je Nikola Tesla postao običan nepoznati gospodin, a njegov jedinstveni i skupoceni portret završio je u muzejskoj arhivi.

Ponovno interesovanje za "Plavi portret" 2007. pokrenula je Draginja Maskareli, istoričar umetnosti i autor umetničke zbirke muzeja

Nikole Tesle u Beogradu. Zelela je da sa Astrid Fik, upravnicom Nordfriziše muzeja, utvrdi identitet "Gospodinovog portreta", ali je i ovaj pokušaj zbog bolesti pao u zaborav. Tek naprom ljubitelja slikarske umetnosti ovih dana, nakon 85 godina od nestanka, utvrđeno je da je ta uljana slika u stvari "Plavi portret" čuvene američke slikarke Vilme Ljvov-Parlagi. U arhivi fondacije Ludvig Nisan

pronašao ga je istoričar umetnost Stekner Kamilius, koji brine o kolekciji bivšeg njujorškog trgovca dijamantima, ali je pravu vrednost dela ocenio dr Sven-Hinrih Simels, novi direktor muzeja. Slika je pronađena krajem januara, a restauracija koju je izvela Suzane Gerlah upravo je završena.

"Plavi portret" posle restauracije sjajno izgleda i spreman je za izložbu. Poslaćemo vam pozivnicu pa dođete u naš grad 28. marta - rekao je za "Vesti" u telefonskom razgovoru ljubazni dr Hilmkronc, predsednik Saveza Severnog Frizlanda, koji nam ipak nije želeo da otkrije pravu vrednost čuvenog portreta našeg naučnika.

Ponovo u javnosti

Čuveni "Plavi portret" nakon 85 godina prvi put će se pojaviti na specijalnoj izložbi koju Nordsee Museum pod nazivom "Mit, struja i jedna slikarska kneginja" otvara 28. marta. Izložba posvećena čoveku koji je zadužio ljudski rod biće otvorena do 14. juna. Adresa je: Nordsee Museum Husum - Nissenhaus, Herzog-Adolf str. 25, 25 813 Husum, tel. 04841- 2545.